

**VALSTS NOZĪMES BIBLIOTĒKU
ELEKTRONISKĀ KOPKATALOGA
IZMANTOŠANA AUGSTSKOLU
BIBLIOTĒKĀS**

LU 69. zinātniskā konference

Bibliotēkzinātnes un informācijas zinātnes sekcija

03.02.2011

Viktorija Kļevcova

LU Bibliotēka

Problemsituācija un pētījuma problēma

- Kopkatalogs atvieglo lietotājam informācijas meklēšanas procesu un sniedz informāciju par bibliotēku krājumos esošajiem dokumentiem.
- Kopkataloga funkcijas tikai daļēji tiek izmantotas, jo lietotājiem trūkst zināšanu par tām. Lietotājiem trūkst prasmju izmantot piedāvātās funkcijas, meklēšanas procesā pielietot visas meklēšanas iespējas, elektroniski rezervēt un pagarināt no bibliotēkas patapinātus resursus. Kopkataloga funkciju izmantošanu lietotājiem apgrūtina nedraudzīga kopkataloga saskarne interneta vidē, kas neļauj lietotājiem brīvi orientēties kopkatalogā un pārzināt un pielietot visas to funkcijas.

Pētījuma mērķis:

- Izpētīt informācijas meklēšanas procesu un citas izmantošanas iespējas valsts nozīmes bibliotēku elektroniskajā kopkatalogā, kā arī apkopot un analizēt lietotāju viedokļus par to, lai sekmētu labāku kopkataloga izmantošanu.

Pētījuma uzdevumi:

- analizēt literatūru par informācijas meklēšanas procesa būtību, bibliotēku tiešsaistes elektroniskiem katalogiem un to izmantošanas iespējām;
- raksturot informācijas meklēšanas procesu;
- raksturot ALEPH elektroniskā kopkataloga izmantošanas iespējas;
- veikt lietotāju aptauju Latvijas Universitātes un Rīgas Tehniskās universitātes bibliotēkā;
- veikt lietotāju novērošanu Latvijas Universitātes un Rīgas Tehniskās universitātes bibliotēkā;
- veikt interviju ar bibliotekāriem Latvijas Universitātes un Rīgas Tehniskās universitātes bibliotēkā, lai noskaidrotu viedokli par valsts nozīmes bibliotēku kopkatalogu, ka arī par jaunajām iespējām, ko piedāvā elektroniskais katalogs 2.0.

Pētniecības metodes:

- Izmantojot informācijas vākšanas metodes: anketēšanu, novērošanu un intervēšanu, tiek noskaidroti lietotāju viedokļi par valsts nozīmes bibliotēku elektronisko kopkatalogu un piedāvātajām elektroniskā kataloga 2.0 jaunajām iespējām.
- Informācijas apstrādei ir pielietotas tādas metodes kā analīze, sintēze, salīdzināšana, matemātiskā statistika.

Pētījums

Pētījuma gaitā tika

- aptaujāti un novēroti Latvijas Universitātes un Rīgas Tehniskās universitātes bibliotēku lietotāji;
- aptaujāti šo universitāšu bibliotekāri;
- aptauja notika elektroniskā veidā no 2010. gada 12. aprīļa līdz 2. maijam.

Kopumā

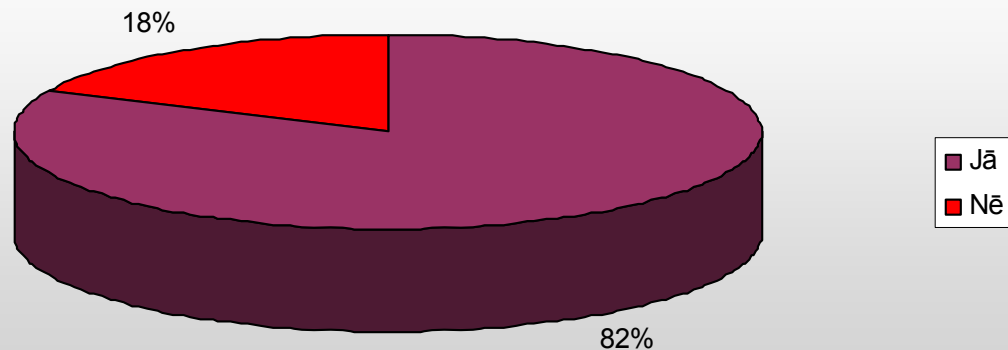
- elektroniskās anketēšanas veidā ir aptaujāti
 - 244 respondenti (studenti un pasniedzēji)
 - 30 bibliotekāri
- novēroti 40 bibliotēku lietotāji;
- intervēti 2 bibliotēku darbinieki par lietotāju apmācībām kopkataloga izmantošanā.

Rezultāti (1)

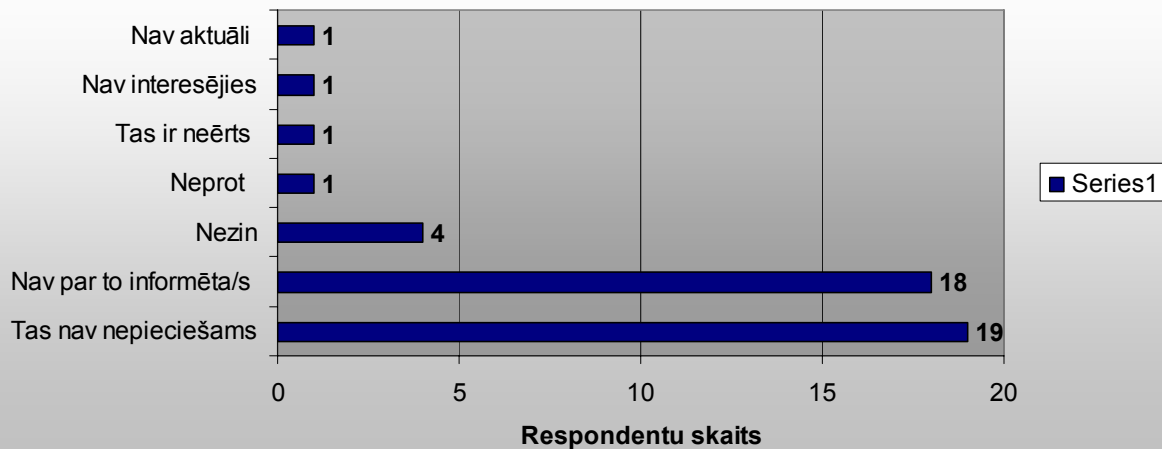
- Aptaujas rezultātā tika noskaidrots, ka ne visi aptaujātie izmanto kopkatalogu, un iemesls tam ir katra lietotāja saskarsme ar kopkatalogu un tā individuāla izpratne.
- Novērošanas metode palīdzēja noskaidrot kā lietotāji izmanto kopkatalogā piedāvātas iespējas.
Rezultāti parādīja, ka daļai lietotāju šīs prasmes nav, jo ne visi lietotāji izprot kopkataloga struktūru un pārāk neiedziļinās kā tajā meklēt informāciju. Lai meklētu kopkatalogā informāciju un nonāktu pie veiksmīga rezultāta, lietotājiem jāveido sava meklēšanas stratēģija.
- Intervijas veidā tika noskaidrots, ka LU Bibliotēka un RTU Zinātniskā bibliotēka rīko kopkataloga izmantošanas apmācības. LU Bibliotēka apmācības rīko lekcijas veidā, kur tiek pastāstīts par kopkatalogu un tā iespējām. RTU Zinātniskā bibliotēka apmācības kopkatalogā apgūšanā rīko gan lekciju, gan praktisko nodarbību veidā. Abi intervējamie uzskata, ka šīs apmācības ir vajadzīgas, jo īpaši pirmo kursu studentiem, kuri nepārzin kopkatalogu un tā piedāvātās iespējas.

Rezultāti (2)

Vai Jūs izmantojat elektronisko kopkatalogu?

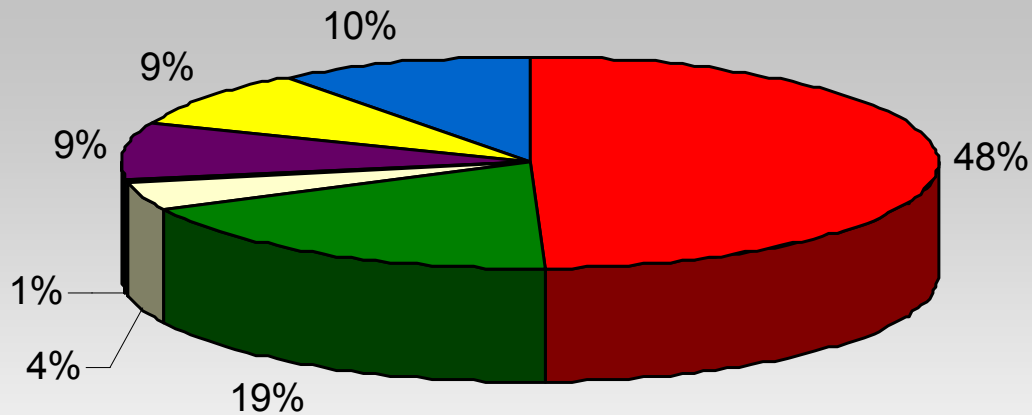

Kopkatalogu neizmanto, jo

Rezultāti (3)

Meklēšanas veidu izmantošana kopkatalogā

■ Vienkāršo meklēšanu

■ Paplašināto meklēšanu

□ Pārlūkošanu

□ Meklēšanu komandrindā

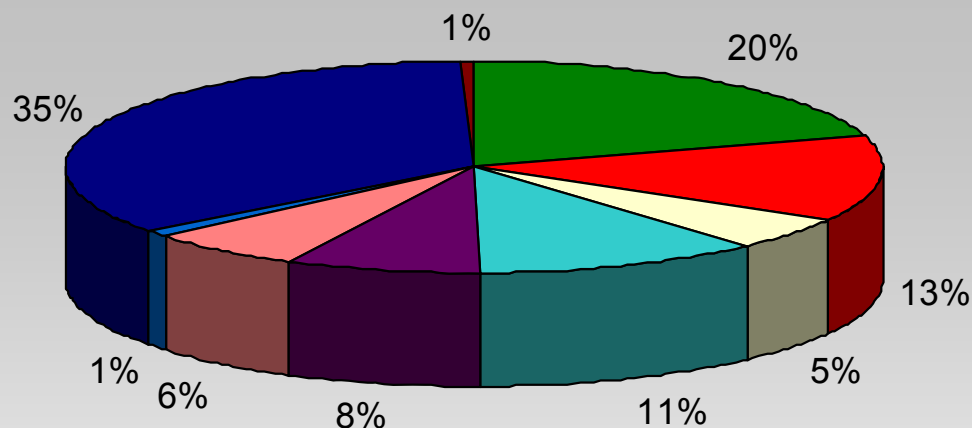
■ Meklēšanu vairākos laukos

■ Meklēšanu vairākās datubāzēs

■ Nepievēršu tam uzmanību

Rezultāti (4)

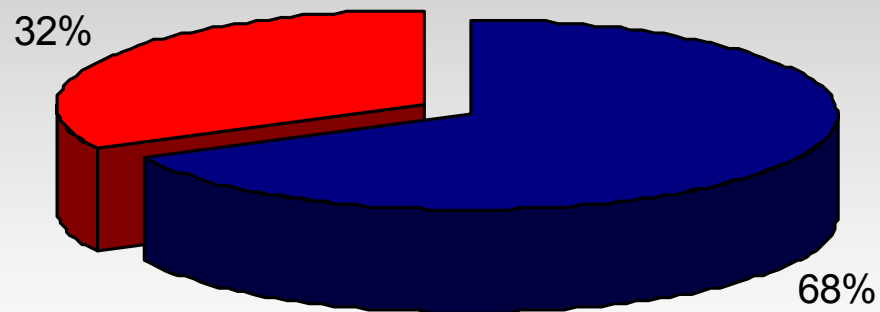
Papildus meklēšanas iespēju izmantošana (%)

- Atrasto rezultātu saraksta kārtošana (pēc autora, nosaukuma, gada)
- Atrasto rezultātu filtrēšana un precizēšana (pēc valodas, izdošanas gada)
- Būla operatoru izmantošana (un, vai)
- Iepriekšējo meklējumu skatīšana
- Meklējuma groza izmantošana
- Iegūto rezultātu saglabāšana un sūtīšana pa e-pastu
- Palīdzība meklēšanā
- Neizmantoju
- Mans e-plaukts

Rezultāti (5)

Vai jūs izmantojat kopkataloga piedāvāto sadaļu „Lietotājs”?

■ Jā ■ Nē

Secinājumi (1)

● Rezultāti parāda, ka ne visi lietotāji izmanto visus piedāvātos meklēšanas veidus, jo tos

- **nepārzina;**
- **nav nepieciešams;**
- **nav informēts.**

● Kopkatalogu izmantošanas apguvi ietekmē cilvēka:

- **vēlme;**
- **nepieciešamība pēc informācijas;**
- **motivācija.**

Secinājumi (2)

- Bieži cilvēku dzīves pieredze, stereotipi ietekmē bibliotēkas pakalpojumu izmantošanu, tajā skaitā arī kopkataloga piedāvātās iespējas. Bibliotēkām vairāk jāinformē lietotājus par piedāvātajiem pakalpojumiem, lai cilvēkiem veidotos pareizs priekšstats un vēlme izmantot pakalpojumus.
- Lai sekmētu kopkataloga labāku izmantošanu, jābūt pēc iespējas pilnīgākām, atbilstoši dažādu lietotāju vajadzībām, palīdzības iespējām, kas sniegtu informāciju par ikvienu kopkataloga piedāvāto izmantošanas iespēju.

Paldies par uzmanību!